

Тернопільське обласне відділення
Української бібліотечної асоціації
Шумська централізована бібліотечна система

Серія: Наші села

Випуск 1

Волинське відлуння минулого

Бібліографічний покажчик

Тернопіль
2013

УДК 016:94(477.82)
ББК 63.3(4Укр4Вол)Я1
В 67

Керівник проекту	В. Вітенко, директор Тернопільської ОУНБ, голова ТОВ УБА, заслужений працівник культури України
Упорядник	О. Хрещук, бібліограф інформаційно-методичного відділу центральної бібліотеки Шумської ЦБС
Редактор	Г. Жовтко, редактор Тернопільської ОУНБ
Комп'ютерний набір	С. Боярська, оператор ЕОМ центральної бібліотеки Шумської ЦБС
Комп'ютерна верстка	С. Стахурська, завідувачка канцелярії Тернопільської ОУНБ
Відповідальна за випуск	А. Гордовська, директор Шумської ЦБС

**Видання здійснено за фінансової підтримки
Тернопільського обласного відділення
Української бібліотечної асоціації**

В 67 Волинське відлуння минулого [Текст] : бібліогр. покажч. / Терноп. обл. від-ня Укр. бібл. асоц., Шумськ. централіз. бібл. система ; упоряд. О. Хрещук ; ред. Г. Жовтко. — Т. : Підручники і посібники, 2013. — 48 с. : фотогр. — (Наші села ; вип. 1).

Видання має на меті ознайомити читачів із минулим і сучасністю сіл Шумщини, перша згадка про які датується 1442 роком, а також легендами та відомими постатями.

Поєднання фактографічних та бібліографічних матеріалів робить цей покажчик цінним краєзнавчим джерелом для спеціалістів даної галузі, бібліотекарів, учителів, студентів, учнів та всіх, кому небайдужа історія рідного краю.

УДК 016:94(477.82)
ББК 63.3(4Укр4Вол)Я1

ISBN

© Тернопільське обласне відділення Української бібліотечної асоціації
© Шумська централізована бібліотечна система, 2013

Від упорядника

У 2012 році минуло 570 років із часу першої писемної згадки про теперішні села нашого району: Матвіївці, Кутянку (Ісерну), Обич, Піщатинці, Ходаки, Підгайці. Кожне з них має власну історію, цікаві звичаї та обряди, чудових людей, які народилися, живуть і працюють у ньому або за його межами та роблять своїми справами й здобутками край прекрасним і неповторним.

Мета цього видання — ознайомити читачів із минулим і сучасністю кожного села, легендами, відомими постатями, а основне — подати вичерпну інформацію про історичні джерела, літературу краю, книги земляків.

Розпочинає посібник передмова члена Національної спілки журналістів України Ігоря Фарини.

Матеріал розміщено в алфавітному порядку назв населених пунктів. Кожному із них присвячено розділ, у якому подано коротку історію села, народні сказання, біографії видатних людей, бібліографію.

Допоміжний апарат видання складають «Іменний покажчик», «Географічний покажчик» і «Зміст».

Бібліографічний опис та скорочення здійснено відповідно до діючих в Україні стандартів.

Джерелом для збору матеріалів послужили фонди та краєзнавча картотека Шумської районної центральної бібліотеки, книгозбірень-філіалів вищезгаданих сіл, інтернет-ресурси та розповіді людей.

Поєднання фактографічної та бібліографічної інформації робить цей покажчик цінним краєзнавчим джерелом для спеціалістів даної галузі, бібліотекарів, учителів, студентів, учнів та всіх, кому небайдужа історія рідного краю.

Відбір літератури завершено 1 жовтня 2012 року.

Шановний читачу!

Перед тобою бібліографічний покажчик, у якому воєдино зібрано матеріали про маловідомі сторінки нашої історії. Нагадую, що в 1442 році великий князь литовський Казимир грамотою надав Денискові Мокосієвичу привілей на володіння Кутянкою, Піщатинцями, Матвіївцями, Обичем (тепер вони є селами Шумського району) та рядом інших поселень. Оскільки не існує давніших писемних згадок про них, то цю дату слід вважати часом появи населених пунктів у часовому просторі. І до того ж круглою, що значною мірою зобов'язує. Тож віриться, що видання допоможе в цьому пізнанні, тим паче, що ми так мало знаємо про пограниччя Волині й Галичини в той час.

Важливим є те, що в даній книзі чи не вперше зібрано друковані матеріали про людей, імена яких стали окрасою місцевості. Не перебутне значення має й те, що про окремих із них завдяки пошуковій роботі упорядниці дізнаємося вперше.

Зрештою, мабуть, немає потреби щось більше говорити про покажчик. Уже навіть вищезгадані моменти роблять його непересічним явищем. Вчитайтесь в нього й самі збагнете це.

Ігор Фарина, член Національної спілки журналістів України

Кутянка (Ісерна)

1442 р., січня 12. Вільно. — Привілей короля Казимира Дениску Мукосійовичу на м. Збараж (пожиттєво) та села Збараської волості (довічно) «за верную службу», виданий за згодою Панів-Ради

М(и)л(о)стью Божью, мы, великий княз Казимер, королевичъ, литовский, жомоитський, руский и иныхъ, узревъши есмо верную службу слуги нашего пана Дениска Мукосеевича и погадавъши есмо с кн(я)зми, с рицеры, с паны, со всею нашою Радою, дали есмо ему Збараж до живота, а тые села — Исернь а Вандругу, а Лаховъцы, а Дъжемелинцы, а Пищацынцы, а Матфеевъцы, а Есковъцы, а Обычъ, а Вербую, а Ходаковъцы, а Серин на Случи, а Ястреблее в Городку, — со всимъ с тымъ, што к Збаражу и што к тымъ селомъ издавна слушаеть, з нивами и з сеножатыми, и с пасеками, и з ставы, и з ставищи, и з реками, и з бобровыми ловищи, и з дубровами, и з бортными землями. А дали есмо ему тые села вечно и непорушно, и его жоне, и ихъ детемъ, а не будетъ детей, ино ближнимъ его. А тые села волень продати, замените, заставити и по д(у)ши дати. А Збаражъ по его животе коли быхъмо хотели отъняти у его жоны або его детеи, или у ближнихъ его, мы маемъ дати триста гривень. А на то светъки, кн(я)жата, рицери, панове и вся Рада наша. А на потверженье того и печать нашу казали есмо привесити к сему нашему листу.

П(и)сан у Вилни, м(е)с(е)ца ген(варя) 12 дек, индикта 5.

(Lietuvos Metrika. — Vilnius, 1998. — Knyga Nr. 25 : (1387—1546). Užrašymų knyga 25. — S. 283—284).

Село розташоване на р. Кутянці, на півночі району. Підпорядковане Андрушівській сільській раді. До 50-х років ХХ ст. називалося Ісерна. Населення — 196 осіб.

У краєзнавчому словнику «Стара Волинь і Волинське Полісся» О. Цинкаловського подано такі відомості: «Ісерна, с., Крем'янецький пов., Шумська вол, при р. Котунці, на північ від м. Шумська. Оселя положена в надзвичай багатій в археологічні пам'ятки місцевості, недалеко від сіл, що мають назви: Гута, Гутиско, Заводи, Замчище, Городище, Могили тощо. В 1938 р. відкрито тут автором найбільшу з відомих на Волині майстерень кремінного знаряддя. Зібрано кількасот кремінних ядрищ (нуклеусів), багато кремінних скалок, півфабрикатів,

готових знярядь, товчаків-відбийників, а також з монументальних археологічних пам'ятників, як вали, замчища, а в лісі при потоці Котунці, вали, рови і ями. Тут же на полях кілька зацілілих курганів, ціле глиняне обточене на гончарському варстаті, знайдено невелику посудину з 8—9 ст. н. е., залізну острогу, залізний спис 12 сент. з XI ст.».

Недалеко від села розкинувся дитячий оздоровчий заклад «Гайдарівець».

Поблизу Кутянки зростає діброва «Зелений дуб» — ботанічна пам'ятка природи місцевого значення, у квадраті 26 Суразького лісництва Кременецького державного лісгосподарського підприємства в межах лісового урочища «Зелений дуб». Рішенням виконавчого комітету Тернопільської обласної ради № 589 від 5 листопада 1981 року її оголошено об'єктом природно-заповідного фонду. Перебуває у віданні Тернопільського державного лісгосподарського об'єднання «Тернопільліс». Площа — 4,5 га. Під охороною — ділянка дубово-соснових насаджень 2 бонітету віком 180 років, цінна в науковому, господарському та естетичному значеннях.

Неподалік села є кутянський луг — ботанічний заказник місцевого значення.

Література

1. Кутянка [Текст] // Шумщина від А до Я / упоряд. С. Синюк. — Т., 2006. — С. 46.
2. Кутянський луг [Текст] // Шумщина від А до Я / упоряд. С. Синюк. — Т., 2006. — С. 46—47.
3. Цинкаловський, О. Ісерна [Текст] / О. Цинкаловський // Цинкаловський, О. Стара Волинь і Волинське Полісся : (краєзнавчий словник — від найдавніших часів до 1914 року) / О. Цинкаловський. — Вінніпег, 1984. — Т. 1. — С. 476.

4. Зелені кроки літа [Текст] : [про нагородження Червоним прапором ланки Г. Вавринюк із колгоспу ім. Б. Хмельницького с. Кутянки] // Комсомольське плем'я. — 1965. — 13 черв.
5. Фарина, І. Не кличе до себе табір у Кутянці [Текст] / І. Фарина // Новини Шумщини. — 2009. — 7 серп.

6. Бай, І. Кутянський луг [Текст] / І. Бай // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2005. — Т. 2 : К — О. — С. 298.
7. Хаварівський, Б. Кутянка [Текст] / Б. Хаварівський // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2005. — Т. 2 : К — О. — С. 298.

Матвіївці

*Є на Волині, на Україні,
Одне село,
Аж у Дніпро.
Рідні Матвіївці,
Ви нам всім милі ще з маминих літ.
Де б не були ми — серцем прилинем
В казковий наш світ.
Весна настане —
Село потоне в морі садів.
Глянь — понад ставом ключ
лебединий
Вже пролетів.
Як нам не любити рідну школу
В центрі села?
Де оком кинеш — краса довкола
Люба така.
А на горбочку — церква Покрови —
Місце святе.
Туди йде кожен,
Душу і серце там відведе.
Ген за селом є в нас соснина —
Але й краса!
Повітря свіже, спів птахів лине,
Співає душа.*

Р. М. Кузьменюк,
 мешканка с. Матвіївців

1442 р., січня 12. Вільно. — Привілей короля Казимира Дениску Мукосійовичу на м. Збараж (пожиттєво) та села Збараської волості (довічно) «за верную службу», виданий за згодою Панів-Ради

М(и)л(о)стью Божью, мы, великий княз Казимер, королевичъ, литовский, жомоитський, руский и иныхъ, узревъши есмо верную службу слуги нашего пана Дениска Мукосеевича и погадавъши есмо с кн(я)зми, с рицеры, с паны, со всею нашою Радою, дали есмо ему Збараж до живота, а тые села — Исернь а Вандругу, а Лаховьцы, а Дъжемелинцы, а Пищацынцы, а Матфеевьцы, а Есковьцы, а Обычь, а

Вербую, а Ходаковъцы, а Серин на Случи, а Ястреблее в Городку, — со всимъ с тымъ, што к Збаражу и што к тымъ селомъ издавна слушаеть, з нивами и з сеножатыми, и с пасеками, и з ставы, и з ставищи, и з реками, и з бобровыми ловищи, и з дубровами, и з бортьными землями. А дали есмо ему тые села вечно и непорушно, и его жоне, и ихъ детемъ, а не будетъ детей, ино ближнимъ его. А тые села волень продати, замените, заставити и по д(у)ши дати. А Збаражъ по его животе коли быхъмо хотели отъняти у его жоны або его детеи, или у ближнихъ его, мы маемъ дати триста гривень. А на то светъки, кн(я)жата, рицери, панове и вся Рада наша. А на потверженъе того и печать нашу казали есмо привесити к сему нашому листу.

П(и)сан у Вилни, м(е)с(е)ца ген(варя) 12 дек, индикта 5.

(Lietuvos Metrika. — Vilnius, 1998. — Knyga Nr. 25 : (1387—1546). Užrašymų knyga 25. — S. 283—284).

Село розташоване на р. Горинці, на півдні району. На його території знаходиться сільська рада, якій підпорядковується село Гриньківці. До Матвіївців приєднано хутір Кульбїду. Населення — 779 осіб.

Поблизу населеного пункту виявлено археологічні пам'ятки пшеворської та черняхівської культур.

У першій письмовій згадці 1545 року вказано, що даним поселенням володів князь Дениско Мокосїєв, якого ще називали Матвіївським. Можливо, і село найменували на його честь. З 1759 по 1939 рік воно було власністю графів Ледуховських.

Історія церковного життя розпочалася зі зведення в 1754 році дерев'яного храму Покрови Божої Матері за кошти господаря маєтку Станіслава Ледуховського. Основу нової будівлі закладено 30 березня 1912 року. Її архітектором став житель містечка Радивилова Степан Самійлович Лукасевич.

Храм — зменшена й спрощена копія собору Воскресіння Христового в Санкт-Петербурзі, спорудженого на місці вбивства імператора Олександра II. Його форма — ковчег або корабель, що в православній традиції означає скороминушість життя й наш шлях у вічність. Висота — 35 метрів. Храм має сім куполів. Хоча для проведення основних робіт було запрошено будівельників, активну участь у його зведенні брали жителі села. Парафіяни побудували цегельний завод, щоб мати власну цеглу. За розповідями очевидців, для зміцнення мурів до розчину додавали яйця. Мешканці кожного двора здавали їх відповідну кількість. Форму фігурним колонам надавали за допомогою тертя вологою

ганчіркою по цеглі. Освячено храм 14 жовтня 1921 року священством на чолі з архімандритом Германом із благословення єпископа Кременецького Діонісія.

Історія освітянського життя бере свій початок із 10 грудня 1894 року, коли було збудовано школу грамоти. Існувала вона півтора року. За наказом повітового керівництва 30 червня 1896 року її відкрито вдруге. При школі діяла бібліотека. У ній навчалося 60 дітей. У зв'язку з історичними подіями (Перша та Друга світові війни) навчальний заклад то припиняв свою роботу, то відновлював знову. Через різні обставини установа весь час змінювала місцезнаходження. Лише в 1974 році збудовано велику школу, яка діє й сьогодні.

Культурне життя села розпочалося з 1929 року, з невеличкої просвітянської хати-читальні, що стала центром культурно-освітньої роботи. Тут організовувалися самодіяльні гуртки, члени яких готували п'єси, концерти, шевченківські свята. У 1931 році, згідно з постановою воєводи Волинського, її діяльність припинилася. У 1957 році в помешканні одного з жителів Матвіївців відкрито бібліотеку, а вже в 1958 році її переміщено в новозбудований будинок культури.

У 1966 році споруджено пам'ятник воїнам-односельцям, полеглим у німецько-радянській війні.

У даний час функціонують загальноосвітня школа I—III ступенів, будинок культури, бібліотека, відділення зв'язку.

Легенда

Жили на хуторі Кульбїді три брати: Матвій, Гринь, Яким, які мали неабиякий авторитет у його мешканців. Коли на поселення напали монголо-татарські орди, його жителі повтікали хто куди, і таким чином розділилися на три частини. Люди однієї з них заховалися в лісах на південь від Кульбїди. Очоловав їх Матвій. Тому територію, на якій осіли селяни цієї групи, названо на його честь Матвіївцями.

Література

8. Матвіївці [Текст] // Шумщина від А до Я / упоряд. С. Синюк. — Т., 2006. — С. 55.
9. Цинкаловський, О. Матвіївці або Матвійківці [Текст] / О. Цинкаловський // Цинкаловський, О. Стара Волинь і Волинське Полісся : (краєзнавчий словник — від найдавніших часів до 1914 року) / О. Цинкаловський. — Вінніпег, 1986. — Т. 2. — С. 77.

10. Бережанський, К. Наливався колос силою [Текст]: [з історії страйкової боротьби села] / К. Бережанський // Вільне життя. — 1979. — 14, 15, 17 серп.
11. Вони боролися за владу Рад [Текст] // Вільне життя. — 1959. — 27 лют. — С. [3].
12. Колесник, І. Осінь 1939 року в Матвіївцях [Текст] / І. Колесник // Ленінська правда. — 1989. — 5 груд. — С. 2. — (Спогади учасника подій).
13. Коломієць, О. Вони все доводять до кінця [Текст]: [про комсомольську організацію села] / О. Коломієць // Вільне життя. — 1959. — 3 жовт. — С. 2.
14. Корнійчук, А. Моє рідне село [Текст] / А. Корнійчук // Ленінська правда. — 1967. — 27 трав. — С. 2. — (Листи з партійної організації).
15. Корнійчук, А. О. Ми перемогли [Текст]: [про страйк у с. Матвіївцях 1928 р.] / А. О. Корнійчук // КПЗУ — організатор революційної боротьби: спогади колишніх членів Комуністичної партії Західної України / редкол.: Ю. Г. Гошко [та ін.]. — Л., 1958. — С. 301—307.

16. Береговий, К. Теоретичні конференції, науково-популярні фільми, ілюстровані виставки [Текст]: [відбулися в Матвіїв. сіл. б-ці] / К. Береговий // Вільне життя. — 1961. — 17 груд.
17. Врожай у полі — хліб в коморі [Текст]: [про жнива в с. Матвіївцях] // Новини Шумщини. — 2004. — 17 лип.
18. Курчат по осені рахують [Текст]: [бесіда за круглим столом фермерів р-ну та спеціалістів відповідних служб, у якій взяли участь фермери із с. Матвіївців М. Пчелінцев, С. Дрозд, М. Остап'юк] // Новини Шумщини. — 1992. — 11 груд.
19. Лавренюк, М. Спадок і пристрасть Марії Гачкевич [Текст]: [про вчительку із с. Матвіївців] / М. Лавренюк // Новини Шумщини. — 2011. — 30 верес. — С. 5. — (Про тих, хто поруч).
20. Майборода, Ю. Життєпис краю у історії села [Текст]: [у Матвіїв. навч.-виховному комплексі відбулися літ. урочини] / Ю. Майборода, М. Гачкевич // Новини Шумщини. — 2012. — 2 берез. — С. 5: фотогр.
21. Максимчук, Ф. Вічне полум'я [Текст]: [про минуле й сьогодні с. Матвіївців] / Ф. Максимчук, І. Фарина // Ленінська правда. — 1989. — 29 серп. — С. 2—3: фотогр. — (До 50-річчя возз'єднання західноукраїнських земель з Українською РСР).

22. Остап'юк, М. Є над чим подумати селянину [Текст]: [точка зору щодо земельної реформи фермера із с. Матвіївців] / М. Остап'юк // Новини Шумщини. — 2000. — 12 лют. — С. 2. — (Думка фермера).
23. Пиндюра, О. Добірне зерно у коморі — то рук працюючих вінець [Текст]: [першими завершили жнива в приват. агропідприємстві «Перемога»] / О. Пиндюра // Новини Шумщини. — 2002. — 17 верес.

24. Капустинська, Т. Матвіївці [Текст] / Т. Капустинська, П. Яценюк // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2005. — Т. 2: К — О. — С. 474.

Знані люди

Володимир (Володимир Микитович Дідович) — архієпископ Української автокефальної православної церкви

Народився 16 вересня 1922 року в с. Матвіївцях. Навчався в семирічці рідного села та лісорільничій школі с. Білокриниці. У 1943 році закінчив гімназію в м. Бродях на Львівщині. Був членом УПА. Студював теологію в Польщі.

Від 1955 року проживав у Німеччині, де продовжив здобувати освіту на факультеті права та суспільно-економічних наук Українського вільного університету в Мюнхені. У 1962 році отримав ступінь магістра політичних та економічних наук, став докторантом. Протягом тривалого часу був ученим секретарем цього навчального закладу. Одночасно брав активну участь у громадсько-політичному житті. Упродовж значного періоду часу — член Вищого церковного управління Української автокефальної православної церкви в Німеччині. Кілька десятиліть належав до керівної еліти ОУН, оскільки входив до її Проводу.

Поворотним у житті В. Дідовича був 1981 рік: він вирішив присвятити своє життя Українській православній церкві, прийняти духовний сан.

13 вересня 1981 року став дияконом, а 30 травня 1982 року його висвячено на священника та призначено керівником європейського відділу митрополичої канцелярії Української автокефальної православної церкви.

22 жовтня 1982 року отець В. Дідович прийняв чернецтво, а 22 травня 1983 року його возведено у сан архімандрита. 29 травня цього ж року відбулася хіротонія й архімандрит Володимир отримав титул єпископа Лондонського. Його призначено керуючим єпархії Української автокефальної православної церкви у Великій Британії та вікарієм

митрополита для спеціальних доручень, а також тимчасовим опікуном єпархії УАПЦ в Австралії та Новій Зеландії.

У 1986 році В. Дідович став архієпископом та одержав звання правлячого архієпископа Австралії та Нової Зеландії з осідком у м. Канберрі.

За сприяння архієпископа Володимира було завершено спорудження катедрального собору Святого Миколая й православного центру в м. Канберрі. Окрім цього, він доклав багато зусиль для перевидання «Требника» Петра Могили — цінної богослужбової пам'ятки 1646 року.

Помер 20 січня 1990 року в м. Мюнхені (Німеччина), похований у м. Баунд-Бруку (США).

Література

25. Володимир [Текст] // «Журавлина» книга : Тернопільська українська західна діаспора : словник імен. — Т., 1999. — Ч. 1 : А — Ї. — С. 98—99.
26. Чернихівський, Г. Поклик отчого порога [Текст]: [про життя й діяльність В. Дідовича] / Г. Чернихівський // Чернихівський, Г. Портрети пером : статті, есе, рецензії / Г. Чернихівський. — Кременець ; Т., 2001. — [Ч. 1]. — С. [279]—284 : фотогр. ***
27. Чернихівський, Г. Володимир [Текст] / Г. Чернихівський // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2004. — Т. 1 : А — Ї. — С. 299.

Ольга Арсенівна Голодюк — учителька, поетеса

Народилася 12 липня 1940 року в с. Гриньківцях. Тут пройшли її дитячі та юнацькі роки. Навчалася в Матвіївській середній школі. Після її закінчення вступила до Бердичівського педагогічного інституту. Згідно з направленням, працювала один рік у Таджикистані. Після повернення вчителювала в школі с. Матвіївців і заочно навчалася в Рівненському педінституті. Зараз Ольга Арсенівна перебуває на заслуженому відпочинку.

Володіючи поетичним хистом, жінка втілює побачене, почуте, пережите в художні образи. Творити вона почала ще школяркою. Трудячись на педагогічній ниві, відшліфовувала вміння заглиблюватися в душевний і духовний світ людини. Натхнення черпає від спілкування з хорошими й цікавими людьми. «Коли я бачу, як людина любить свою працю, як вона нею захоплена, — каже Ольга Арсенівна, — то це завжди надихає, ніби переймаєшся й сама цією любов'ю».

Учителька-поетеса навчала дітей любити рідну мову, через власні вірші намагалася розкрити невичерпне багатство, яке надбав наш народ протягом багатьох століть. Імена людей, явища та пори року, почуття дружби й кохання — усе це присутнє в її творах. Поетична натхненна душа літераторки — невичерпна. Вона сповнена добрих почуттів, щирих, світлих задумів, бажання передати все найкраще, що зветься духовністю.

Дебютні вірші авторки друкувалися в газетах «Ленінська правда» (тепер — «Новини Шумщини»), «Голос Лановеччини».

Основна тематика віршів обдарованої нинішньої матвіївчанки — це любов до рідної землі, її чарівної природи, краса людських взаємин і почуттів, у першу чергу кохання. Ольга Арсенівна пробує себе в драматургії, зокрема написала дві п'єси «Дорога до світла» та «Гірка доля», які знаходяться в рукописному варіанті. На жаль, окремої збірки поезії літераторки не має.

Література

28. Чернихівський, Г. На папір лягають вірші... [Текст] / Г. Чернихівський // Кременецький вісник. — 2009. — 10 лип.
29. Голодюк, О. Моє село [Електронний ресурс] : [вірш] / О. Голодюк ; Жнибороди — Бучаччина — Тернопілля : іст.-краєзн. проект. — Електрон. текст. дані. — [Т.], сор. 2007—2013. — Режим доступу: http://zhnyborody.te.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=768:matviivtsi-holody, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр. — Аналог друк. вид. (Голос Лановеччини. — 1997. — 22 лют. — С. 4).
30. Голодюк, О. Рушники [Електронний ресурс] : [вірш] / О. Голодюк ; «Топільче»: про Тернопіль і тернополяни. — Електрон. текст. дані. — [Т.], сор. 2007—2013. — Режим доступу: <http://topilche.te.ua/tuw/roetw/roew007.htm>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр. — Аналог друк. вид. (Голос Лановеччини. — 1997. — 22 лют. — С. 4).

Марія Петрівна Лавренюк — літераторка

Народилася 3 січня 1976 року в с. Матвіївцях. Навчалася в місцевій школі. Ще тоді брала участь у конкурсах «Таланти твої, Україно» (м. Одеса), «Срібні дзвони» (м. Тернопіль), де здобувала призиви місця. У 1993 році вступила до Технологічного університету Поділля (зараз — Хмельницький національний університет), де отримала вищу освіту за спеціальністю «Технологія і конструювання виробів зі шкіри» та кваліфікацію інженера-конструктора. Протягом 2006—2007 років навчалася в Тернопільському національному економічному університеті й одержала кваліфікацію магістра державної служби.

З 2000 року працює на різних посадах у Шумській районній державній адміністрації.

Про волинське село, його будні, щоденні звичайні клопоти простих працюючих людей із сільськими прізвиськами, їхні звичаї й традиції читаємо в новелах Марії Лавренюк. Їй вдається тонко передавати настрої оточення, жваво реагувати на злободенні клопоти селян, емоційно описувати стосунки між простими людьми.

Твори літераторки публікуються в районній газеті «Новини Шумщини». Вона — автор книги новел «Декамерон одного села», співавтор авантюрно-краєзнавчого роману «Де скарб твій...».

Література

31. Лавренюк, М. Де скарб твій... [Текст]: авантюрно-краєзн. роман / М. Лавренюк, С. Синюк. — Т.: Навчальна книга — Богдан, 2012. — 183 с.
32. Лавренюк, М. Декамерон одного села [Текст]: [новели] / М. Лавренюк. — [Т.]: Навчальна книга — Богдан, 2012. — 108 с.
33. Лавренюк, М. Справна [Текст]: [новела] / М. Лавренюк // Новини Шумщини. — 2011. — 12 серп. — С. 5.

34. Лавренюк, М. Спадок і пристрасть Марії Гачкевич [Текст]: [про вчительку із с. Матвіївців] / М. Лавренюк // Новини Шумщини. — 2011. — 30 верес. — С. 5. — (Про тих, хто поруч).

35. Бастюк, Б. [Рецензія] [Текст] / Б. Бастюк // Новини Шумщини. — 2011. — 12 серп. — С. 5. — Рец. на ст. Лавренюк, М. Справна / М. Лавренюк // Новини Шумщини. — 2011. — 12 серп. — С. 5.
36. У мистецьку скарбницю Шумщини [Текст]: [про авантюрно-краєзн. роман «Де скарб твій...» М. Лавренюк та С. Синюка] // Новини Шумщини. — 2012. — 10 серп. — С. 2. — (Творча палітра).
Інтернет-ресурси
37. Назарук, В. Ескізи з натури [Електронний ресурс]: [відгук про кн. М. Лавренюк «Декамерон одного села»] / В. Назарук; Історична Волинь. — Електрон. текст. і граф. дані. — Історична Волинь, сор. 2012. — Режим доступу: http://istvolyn.info/index.php?option=com_content&task=view&id=2566, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.
38. [Репрезентація книги М. Лавренюк «Декамерон одного села» в Ужгородській міській бібліотеці] [Електронний ресурс] / Ужгород. міська б-ка. — Електрон. текст. і граф. дані. — Режим доступу: <http://city-library.uz.ua/news.php?news=42&tab=harmonia>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.
39. Творчий вечір Марії Лавренюк і Сергія Синюка та презентація роману «Де скарб твій...» [Електронний ресурс] / Вид-во «Навчальна книга — Богдан». — Електрон. текст. і граф. дані. — сор. 1997—2013. — Режим доступу: http://www.bohdan-books.com/news/show_499/, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Надія Степанівна Олексієнко — педагог

Народилася 31 березня 1962 року в с. Матвіївцях у сім'ї вчителів. У 1979 році закінчила із золотою медаллю місцеву середню школу.

Вищу освіту здобула в Тернопільському державному педагогічному інституті імені Я. О. Галана (зараз — національний університет ім. В. Гнатюка). За фахом — учитель біології та хімії.

Трудову діяльність розпочала в 1984 році в Мукачівській спецшколі-інтернаті для слабозорих дітей старшою піонервожатою. У лютому 1985 року стала комсоргом групи шкіл Мукачівського міського комітету

Ленінського комуністичного союзу молоді України. У вересні 1985 року зайняла таку ж посаду в Міжгірському районному комітеті ЛКСМ України. З грудня 1987 року працювала керівником гуртків Міжгірської районної станції юних натуралістів. З грудня 1994 року — директор даного закладу. З 2010 року — начальник відділу освіти районної державної адміністрації.

Нагороджена знаком «Відмінник освіти України», почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, грамотою Академії педагогічних наук.

Інтернет-ресурси

40. Белень, В. Про орієнтири якісного навчання говорили на Міжгірщині [Електронний ресурс]: [на розширеному засіданні колегії відділу освіти Міжгірської райдержадмін. виступила його начальник Н. С. Олексієнко] / В. Белень ; Mukachevo.net. — Електрон. текст. і граф. дані. — сор. 2001—2013, Закарпат. інформ.-діловий портал «Мукачево.net». — Режим доступу: <http://www.mukachevo.net/UA/News/view/31789-Про-орієнтири-якісного-навчання-говорили-на-Міжгірщині,вільний.> — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Веніамін Євгенович Осадовський — протоєрей

Народився 1 квітня 1900 року в с. Матвіївцях. У 1925 році закінчив Кременецьку духовну семінарію, після чого відбулося рукопокладання — посвята в сан священнослужителя. Відтоді — парафіяльний священник у с. Великих Загайцях. Від осені 1942 року — благочинний Катербурзького деканату (нині — с. Катеринівка Кременецького району). У 1944 році повернувся на парафію в с. Великі Загайці.

У 1950 році заарештований органами Міністерства державної безпеки СРСР та ув'язнений, а в 1955 році звільнений. Після цього був священником у селах Башуки й Кокорів Кременецького району.

Помер 9 травня 1960 року.

Література

41. Борщевич, В. Осадовський Веніамін Євгенович [Текст] / В. Борщевич, Б. Мельничук // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2009. — Т. 4 (додатковий) : А — Я. — С. 430.

Василь Миколайович Ребриня — правник, громадський діяч

Народився 7 квітня 1963 року в с. Матвіївцях. У 1983 році закінчив Дніпропетровську спеціальну школу міліції, у 1993 році — Національну академію внутрішніх справ України в м. Києві.

У 1985—1998 роках працював у Лановецькому районному відділі управління Міністерства внутрішніх справ України.

Упродовж 1998—2000 років — начальник Збаразького районного відділу УМВС України, від 2000 року — Лановецького районного відділу УМВС України в Тернопільській області. Деякий час був заступником начальника Львівського міського управління міліції та начальником кримінальної міліції цього ж управління.

Протягом 2002—2006 років — депутат Тернопільської обласної ради.

Література

42. Дацко, О. Ребриня Василь Миколайович [Текст] / О. Дацко // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2008. — Т. 3 : П — Я. — С. 173.

Інтернет-ресурси

43. Ребриня Василь Миколайович [Електронний ресурс] / Вікіпедія : вільна енциклопедія. — Електрон. текст. дані. — сор. 2001—2013. — Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Ребриня_Василь_Миколайович,вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Олександр Андрійович Столярчук — військовослужбовець

Народився 12 вересня 1970 року в с. Тетильківцях в учительській сім'ї. У 1977 році пішов до першого класу місцевої школи. Через певні обставини в 1981 році сім'я переїхала до с. Матвіївців. Тому хлопець продовжив здобувати освіту тут. Потім навчався в Кременецькій автошколі ДТСААФ та працював у селі трактористом.

У 1988 році вступив до Кам'янець-Подільського вищого військово-інженерного командного училища імені маршала інженерних військ В. Харченка, яке успішно закінчив у 1992 році.

У 1992—1993 роках служив в інженерних військах у м. Рені Одеської області, а протягом 1993—1998 років — у десантних військах у м. Болграді цієї ж області.

Упродовж 1998—2000 років навчався у військово-інженерному інституті при Подільській державній аграрно-технічній академії (нині — військово-інженерний інститут Подільського державного аграрно-технічного університету).

У 2000—2002 роках працював старшим інспектором енергонагляду електротехнічної служби відділу інженерного озброєння управління інженерних військ Північного оперативного командування сухопутних військ Збройних сил України в м. Чернігові.

Протягом 2002—2003 років проходив службу на посаді командира — інженера технічної роти 3-го окремого батальйону миротворчих сил місії ООН у Південному Лівані.

У 2004—2007 роках навчався в ад'юнктурі в м. Кам'янці-Подільському.

Упродовж 2007—2008 років служив на різних посадах у територіальному управлінні «Північ» сухопутних військ Збройних сил України.

Сьогодні має звання полковника й працює заступником начальника центру особливого складу по кадрах у м. Чернігові.

За мужність та героїзм Олександра Андрійовича Столярчука відзначено державними та відомчими нагородами міністра оборони України, грамотою Президента України, начальника Генерального штабу, командувача сухопутних військ. За виконання військового обов'язку, вагомий внесок у підтримання миру й стабільності у світі його нагороджено медаллю «За миротворчу діяльність» та орденом «За мужність» III ступеня.

Інтернет-ресурси

44. Мужність та героїзм воїнів-миротворців відзначено державними та відомчими нагородами [Електронний ресурс]: [майора О. А. Столярчука нагороджено орденом «За мужність» III ступеня] / М-во оборони України. — Електрон. текст. дані. — [Україна], Департамент преси та зв'язків із засобами масової інформації. — Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/index.php?lang=ua&part=news&sub=read&id=3905>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Галина Степанівна Шахрай (Філіп'юк) — учителька

Народилася 20 жовтня 1951 році в с. Матвіївцях у сім'ї вчителів. Після завершення навчання в місцевій школі вступила до Тернопільського педагогічного інституту (нині — національний університет ім. В. Гнатюка), який закінчила в 1973 році. Спочатку працювала в Горішненській середній школі Львівської області, а з 1983 року — в одній із шкіл м. Нового Роздолу цієї ж області.

З роками набувала досвіду, удосконалювала професійну майстерність. Усе це вона з любов'ю та теплотою доносила до своїх вихованців. І з кожним днем зерно розумного, доброго, вічного, посіяне в їхні душі, давало благодатні паростки. Щиро віддаючи серце школярам, Галина Степанівна отримувала від них найбільший скарб учителя — дитячу любов. Чітка організація праці, вимогливість до себе та своїх учнів, чесність і порядність зростили її як педагога, людину й громадянина своєї країни.

Г. Шахрай має багато подяк за активну педагогічну та громадську діяльність, удостоєна звань «Відмінник народної освіти УРСР» та «Соросівський вчитель».

Обич

1442 р., січня 12. Вільно. — Привілей короля Казимира Дениску Мукосійовичу на м. Збараж (пожиттєво) та села Збараської волості (довічно) «за верную службу», виданий за згодою Панів-Ради

М(и)л(о)стью Божью, мы, великий княз Казимер, королевичь, литовский, жомоитський, руский и иных, узревъши есмо верную службу слуги нашего пана Дениска Мукосеевича и погадавъши есмо с кн(я)зми, с рицеры, с паны, со всею нашою Радою, дали есмо ему Збараж до живота, а тые села — Исернь а Вандругу, а Лаховъцы, а Дъжемелинцы, а Пищацынцы, а Матфеевъцы, а Есковъцы, а Обычь, а Вербую, а Ходаковъцы, а Серин на Случи, а Ястреблее в Городку, — со всимъ с тымъ, што к Збаражу и што к тымъ селомъ издавна слушаеть, з нивами и з сеножатыми, и с пасеками, и з ставы, и з ставици, и з реками, и з бобровыми ловици, и з дубровами, и з бортьными землями. А дали есмо ему тые села вечно и непорушно, и его жоне, и ихъ детемъ, а не будетъ детей, ино ближнимъ его. А тые села волень продати, замените, заставити и по д(у)ши дати. А Збаражъ по его животе коли быхъмо хотели отъняти у его жоны або его детеи, или у ближнихъ его, мы маемъ

дати триста гривень. А на то светьки, кн(я)жата, рицери, панове и вся Рада наша. А на потвержене того и печать нашу казали есмо привесити к сему нашому листу.

П(и)сан у Вилни, м(е)с(е)ца ген(варя) 12 дек, индикта 5.

(Lietuvos Metrika. — Vilnius, 1998. —
Knyga Nr. 25 : (1387—1546). Užrašymų
knyga 25. — S. 283—284).

Село розташоване в центрі району. Підпорядковане Рохманівській сільській раді. Населення — 773 особи.

Поблизу населеного пункту виявлено археологічні пам'ятки культури кулястих амфор та давньоруської культури.

Обичем володів Дениско Мокосієв, а від нього поселення перейшло до родини Попелинських. Деякий час про це в документах не згадувалося. Згодом власником села стала родина Боговитинів-Шумбарських. 22 червня 1579 року Михайло Петрович Боговитин передав його панові Валенту Вкринському, крім території, яка належала місцевому монастирю, але через декілька років той повернув назад землі родині Боговитинів. Про це згадується в актах від 24 липня 1545 року. Від Боговитинів поселення разом із сусіднім Рохмановом перейшло у володіння князів Чорторійських, потім — князів Вишнівецьких та Радзивілових.

У 1806 році в князя Домініка Радзивіла село купив Малинський. І відразу ж перепродав його Рожанським.

В акті від 23 січня 1703 року згадується, що Обич належить Янушеві-Антонію Вишневецькому.

Недалеко від села знаходився Татаринецький монастир. Є припущення, що він став меморіалом на честь перемоги війська князя Данила Острозького над татарами в 60-х роках XIV століття. Надалі монастир знаходився під опікою князівської династії, незважаючи навіть на те, що належав до земель роду Мокосієв, а пізніше — Боговитинів. Зокрема, син Данила Федір Острозький, якого пізніше канонізовано, постачав туди церковну літературу.

У 1605 році татарські війська спалили монастир. Ярема Вишневецький його відбудував. Занепав він через судові процеси. У другій половині XIX ст. відновив діяльність і функціонував до 40-х років XX ст. Нині від нього залишився однокупольний храм. На цвинтарі збережено 5 пам'ятних хрестів XIII—XIV ст. На даний час є Свято-Миколаївська церква.

У 1978 році споруджено пам'ятник воїнам-односельцям, полеглим у німецько-радянській війні.

Сьогодні в селі діють загальноосвітня школа I—II ступенів, клуб, бібліотека, фельдшерсько-акушерський пункт, магазини, бари. Є став загальною площею 18 га. Будується новий клуб.

Видатний уродженець краю — Віктор Іванович Анін — український учений у галузі будівництва.

Легенди

Терновий куш

У XIV столітті на Русь нападали турки й татари. Не минали вони й нашого села. Під час таких пограбувань обичани втікали в болотистий луг, зарощений вільшиною й терном. Їх часто видавали чайки, які кружляли над головами й немилосердно кричали: «Ци-ган! Ци-ган!». Вороги оточували це місце й виловлювали людей.

Одного разу разом з односельчанами бігла молода жінка з немовлям на руках. Дитина дуже сильно плакала, аж заходилася. Чи то їсти хотіла, чи заболіло що. Втікачі обурилися й звеліли їм відстати, щоб той крик не видав їх. Бідна мати притаїлася під кущем терну, притиснувши свою кровинку до грудей і затаївши подих. Змучене дитя затихло й згодом заснуло.

Татарська орда промчала біля терну, не помітивши нещасної. Вороги бігли на голос чайок, знайшли втікачів й усіх перебили, а жінка з дитиною залишилася живою. Покинули їх недобрі люди, та врятував їм життя колючий куш.

Жадібна багачка

Біля замку одна бідна дівчина пасла гусей. До неї підійшов пан і попросив, щоб вона підмела у світлиці. Оля старанно прибрала все й уже збиралася йти. Чоловік зупинив її й сказав, щоб вона забажала щось за роботу. Дівчина скромно мовчала. Тоді він відкрив ковану скриню, наповнену золотом-сріблом, дорогоцінним камінням. Оля відмовилася від плати, але хазяїн дав їй багато грошей. У неділю вранці вона пішла на ярмарок і накупила гарного вбрання, стрічок та намиста. Одяглася й вийшла на вулицю. Хлопці та дівчата дуже здивувалися, побачивши Олю так гарно вбраною. Особливо завидувала багачка Пріська. Відвела її вбік, пообіцяла винагороду й випитала все.

На другий день рано-вранці побігла Пріська мерщій на Городище, постукала в залізну браму замку. Вийшов пан і запитав, чого вона хоче.

— Позамітати ваші покої, — поспіхом випалила та.

Чоловік впустив її в палац. Дівчина підмела як-небудь, знявши таку куряву, що світа не було видно. Пан розсердився й почав її виганяти, але вона пручалася, вимагаючи плати. Він завів Пріську в комору, відкрив скриню й сказав:

— Бери що хочеш!

Багачка накинулася на золото й срібло, почала загібати гроші й дорогоцінності за пазуху.

Розгнівавшись, пан опустив віко, яке відрубало ненаситній дівчині голову.

Чайки продали

Рятуючись від татарів, обичани ховалися по лісах і болотах. Над втікачами зграями літали чайки й видавали місце їх перебування. Тому людям доводилося кочувати. На цей раз загарбникам ніяк не вдавалося натрапити на їх слід.

Та несподівано молода красуня заплуталася довгими косами за кущ терну. Односельчани покинули її.

Дівчину помітили чайки й зчинили крик. Утікачку знайшли нападники й вимагали, щоб вона показала їм дорогу через трясовину, з якої не могли вибратися.

Відважна обичанка вирішила, що помре, але не допоможе ворогам.

Продираючись крізь густі зарості колючого терну, зрешуючи кров'ю з пораненого тіла мох і болотяну траву, переступаючи з купини на купину, завела красуня татарів у багновицю та, сміючись, сказала:

— Я помру, прокляті бузувіри, але ви звідси ніколи не виберетеся.

Ті кинулися до полонянки з криком:

— Веди назад, вража дівко! Куди ти нас завела?

— Будьте ви прокляті! — мовила вона.

Дівчину прив'язали косами до тернового куща, а самі потопилися в непрохідному болоті.

Смерть смілива обичанка прийняла, стоячи з високо піднятою головою.

Література

45. с. Обычь [Текст] // Историко-статистическое описание церквей и приходо́въ Во́лынской епархіи / составил преподаватель Во́лынской духовной Семина́рии Н. И. Теодоровичъ. — Почаевъ : Типографія Почаево-Успенской Лавры, 1893. — Т. 3 : Уезды Кременецкій і Заславскій. — С. 126—137.

46. Обич [Текст] // Шумщина від А до Я / упоряд. С. Синюк. — Т., 2006. — С. 62—63.

47. Цинкаловський, О. Обич [Текст] / О. Цинкаловський // Цинкаловський, О. Стара Волинь і Волинське Полісся : (краєзнавчий словник — від найдавніших часів до 1914 року) / О. Цинкаловський. — Вінніпег, 1986. — Т. 2. — С. 158—159 : фотогр. ***

48. Обич в писемних згадках [Текст] // Новини Шумщини. — 1999. — 3 квіт.

49. Обич [Текст] : [коротка історія села] // Новини Шумщини. — 1999. — 31 лип.

50. Баран, В. Обицький сільський клуб [Текст] : [про роботу сіл. клубу] / В. Баран // Ленінська правда. — 1961. — 18 лют.

51. Заблоцька, Г. Історія обицької книжності [Текст] / Г. Заблоцька // Новини Шумщини. — 2000. — 15 квіт. — С. 4.

52. Нагиналюк, Д. Храм науки [Текст] : [з історії Обицької школи] / Д. Нагиналюк // Новини Шумщини. — 1999. — 2 жовт.

53. Бесараб, М. Обич [Текст] / М. Бесараб, В. Кобернюк // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2005. — Т. 2 : К — О. — С. 649.

54. Гуцал, П. Татаринецький монастир [Текст] / П. Гуцал // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2008. — Т. 3 : П — Я. — С. 386.

Знані люди

Семен Васильович Єзерський — музикант

Незабутня музика народного аматорського духового оркестру с. Обича зрозуміла й піднесено-урочиста, зворушлива. Приємно, що до розвитку цього мистецтва долучилося понад двісті вихованців колективу, а передусім С. В. Єзерський, його незмінний керівник і організатор, В. І. Радчук, І. О. Шліхта, Г. В. Дробоцький, П. К. Петрочук, Г. Є. Ткачук, Є. Ф. Помельничий, С. С. Катеринюк, Л. О. Чернюк. Духовий оркестр у такому складі розпочав свою творчу біографію в листопаді — грудні 1966 року.

Багато цікавої інформації щодо історії створення ансамблю вдалося почерпнути зі спогадів С. А. Остап'юка. Адже до цього часу в с. Обичі дарував слухачам музику духовий оркестр, який започаткував свою діяльність у 1925 році. Його керівником був учитель із с. Соснівки Рудковський, а директором місцевої школи, у якій він займався, — Павловський. Тоді колектив складався з 12 чоловік, в основному це обичани й декілька любителів із навколишніх сіл, а саме: Микола Супінський — організатор, баритон, Стах Остап'юк — капельмейстер, корнет, Дмитро Панасюк — корнет, Захар Панасюк — альт-тенор, Антін Денег — кларнет (с. Рохманів), Антін Польовий — баритон, Петро Свідерський — тенор, Олексій Шліхта — тенор, Петро Сідорук — бас, Степан Соловеїв — барабан (с. Забара). Прізвища кларнетиста й корнетиста із с. Залужжя невідомі. У роки Великої Вітчизняної війни було спалено приміщення, де займалися оркестранти, а духові інструменти втрачено.

Опанувавши навички гри на духових інструментах, колектив почав працювати над вивченням репертуару. Через три роки після заснування він став відомим не тільки в районі, а й області.

Ішли роки, оркестр зростав кількісно, підвищувався рівень виконання творів. Він виховав понад 200 музикантів. Багато з них здобули освіту в середніх спеціальних та вищих навчальних закладах, майже половина з них пройшла школу військового гарту в армійських оркестрах, а частина — пов'язала своє життя з ним.

Пишається колектив своїми сімейними творчими династіями, зокрема родини С. В. Єзерського та І. А. Данильчука.

За активну участь, пропаганду духової музики, високу виконавчу майстерність духовому оркестрові с. Обича в 1980 році присвоєно почесне звання «народний». А ще більша честь йому випала виступати з творчим доробком перед учасниками Республіканського пленуму музичного товариства в м. Києві в 1982 році. Протягом багатьох років колектив є дипломантом обласних марш-парадів та свят духової музики.

Усього за діяльність народний аматорський духовий оркестр удостоєний двох дипломів всесоюзного значення, двох грамот-подяк обласної державної адміністрації та управління культури, одинадцяти дипломів лауреата від обласного управління культури та науково-методичного центру, п'яти грамот райдержадміністрації, одинадцяти — районного відділу культури.

Література

55. Єзерський, С. Сорок років лунає жива духова музика [Текст]: [про нар. аматор. духовий оркестр с. Обича] / С. Єзерський // Новини Шумщини. — 2007. — 27 січ. — С. 4: фотогр. — (Незабутній ювілей).

56. Пиндюра, О. Грає вже 40 літ оркестр духовий [Текст]: [під керівництвом С. В. Єзерського] / О. Пиндюра // Новини Шумщини. — 2007. — 21 квіт. — С. 5. — (Репортаж).

57. Пиндюра, О. Тобі пісні й молитви, земле рідна [Текст]: репортаж з нагоди 15-ої річниці Незалежності України: [відбувся виступ нар. аматор. духового оркестру с. Обича під керівництвом С. В. Єзерського] / О. Пиндюра // Новини Шумщини. — 2006. — 2 верес. — С. 1, 2: фотогр.

58. Присвоєно звання народний [Текст]: [духовому оркестру під керівництвом С. В. Єзерського] // Ленінська правда. — 1981. — 12 лют. — С. 3: фотогр.

Марія Володимирівна Прончук — фольклористка, педагог

Народилася 17 липня 1932 року в с. Бережанці Лановецького району. У 1951 році закінчила місцеву школу й вступила на мовно-літературний відділ Кременецького педагогічного інституту (нині — Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка). З 1952 року працювала вчителем української мови та літератури в школі с. Обича. Саме тут її дуже захопили старовинні обряди. Усе почалося з веснянок, які вона спочатку лише слухала. Співали їх молодіці й дівчата — кожен гурт по-особливому. Хлопці в гаю робили гойдалки й залицялися до юнок. Після цього були купальські пісні, завітчані верби, далі — жнива, колядки, шедрівки, легенди...

Як вчитель української мови, використовувала зібраний матеріал на уроках, організувала вечори, на які запрошувала бабусь, аби співали дітям прабатьківських пісень. Почала листуватися із шевченківськими музеями усього колишнього Союзу й у сільській школі створила музей Тараса Шевченка та кімнату-музей історії села. Також організувала та стала керівником дитячого фольклорного ансамблю «Струмочок», який був багаторазовим призером творчих конкурсів.

Усього фольклористка назбирала понад три тисячі народних творів. Лише весільних обрядових пісень від заручин до вінчання налічується 1105. А ще — колискові, веснянки, хороводи, купальські, жнивні, віншувальні, поховальні, жартівливі, пародійні, колядки, шедрівки, обряди «колодки» і хрещення й навіть вертепи! Оригінали рукописів зберігаються в Шумському районному краєзнавчому музеї.

Свого часу Марія Володимирівна листувалася з головами народознавчих об'єднань, була членом товариства «Джерело». Написала книгу з етнографії для учнів і подарувала Обицькій школі, а також презентувала унікальну шевченкіану з власної бібліотеки. Окрім тритомної епічної збірки, є окремо впорядковані українські тости, анекдоти, дитячі пісеньки та ігри.

Література

59. Прончук, М. Весілля [Текст]: [про звичаї та обряди с. Обича] / М. Прончук // Новини Шумщини. — 1995. — 7, 10, 17, 21, 24, 28 лют.
60. Прончук, М. Дружбі нема кордонів [Текст] / М. Прончук // Новини Шумщини. — 1995. — 15 серп.
61. Прончук, М. Мелодійні переливи дзвона [Текст]: [легенди] / М. Прончук // Новини Шумщини. — 1994. — 5 берез.
62. Прончук, М. Спідницею волочу, бо дуже заміж хочу... [Текст]: [сценарій відзначення свята Андрія Первозванного, складений авторкою] / М. Прончук // Новини Шумщини. — 1991. — 6 груд. — С. 4 ; 10 груд. — (Скарбничка народних звичаїв).

63. Фарина, І. Пісенне диво, диво калинове [Текст]: [про М. В. Прончук] / І. Фарина, Ф. Максимчук // Ленінська правда. — 1989. — 9 груд. — С. 2 : фотогр. — (Скарби рідного краю).

64. Бесараб, М. Прончук Марія Володимирівна [Текст] / М. Бесараб, Б. Петраш // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2009. — Т. 4 (додатковий) : А — Я. — С. 490 : фотогр.
Інтернет-ресурси
65. Сінкевич, О. Три тисячі пісень тернопільської берегині [Текст] / О. Сінкевич ; Сім'я і Дім : інформ.-розважальний портал. — Електрон. текст. і граф. дані. — сор. 2006—2010, www.simya.com.ua. — Режим доступу: <http://www.simya.com.ua/articles/3/4014/>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Підгайці

Село розташоване на р. Горинці, на півдні району. Центр сільської ради, якій підпорядковується с. Кудлаївка; до 2003 року було підпорядковане с. Вербиці (нині незаселене). До Підгайців приєднано хутір Ставки; у зв'язку з переселенням жителів хутір Лани виведено з облікових даних. Населення — 497 осіб.

Перша писемна згадка про село зустрічається в Литовській грамоті й датується 1442 роком.

У 1966 році в Підгайцях виявлено стародруки та рукописну книгу XVII ст.

Є церква Святого Миколая, зведена в 1882 році.

У 1971 році споруджено пам'ятник воїнам-односельцям, полеглим у німецько-радянській війні.

Діють загальноосвітня школа I ступеня, будинок культури, бібліотека, фельдшерсько-акушерський пункт, торговельний заклад.

У с. Підгайцях проживала Надія Семенівна Припотень (14 жовтня 1928 — 16 грудня 1999), Герой соціалістичної праці (1971).

Література

66. Підгайці [Текст] // Шумщина від А до Я / упоряд. С. Синюк. — Т., 2006. — С. 69.
67. Цинкаловський, О. Підгайці [Текст] / О. Цинкаловський // Цинкаловський, О. Стара Волинь і Волинське Полісся : (краєзнавчий словник — від найдавніших часів до 1914 року) / О. Цинкаловський. — Вінніпег, 1986. — Т. 2. — С. 231.

68. Клим'юк, С. Комуністи заявляють: виконаємо [Текст] / С. Клим'юк // Ленінська правда. — 1967. — 15 черв. — С. 3. — (Партійне життя).
69. Наші села [Текст]: [загальні відомості про Гриньківці, Піщатинці, Кудлаївку, Підгайці, Темногайці, Великі та Малі Загайці, Тури, Шумбар] / [подав В. Святенюк] // Новини Шумщини. — 2000. — 22 січ. — С. 2. — (Де живемо).
70. Пиндюра, О. Голос чистий, як вода джерельна [Текст]: [про творчу сім'ю Пирогів із с. Підгайців] / О. Пиндюра // Новини Шумщини. — 2011. — 1 січ. — С. 7.
71. Пиндюра, О. Щоб вчитися було цікаво [Текст]: [про будні почат. школи села] / О. Пиндюра // Новини Шумщини. — 2008. — 3 жовт.

72. Бесараб, М. Підгайці [Текст] / М. Бесараб, П. Гуцал // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2008. — Т. 3 : П — Я. — С. 79—80.

Знані люди

Валентин Кіндратович Солоненко — агроном, викладач

Народився 12 квітня 1951 року в с. Граді Кременецького району. У 1966 році закінчив місцеву восьмирічну школу, а в 1970 році — Кременецький сільськогосподарський технікум. Упродовж 1970—1972 років служив в армії. Під час перебування у війську їздив у відрядження особливого призначення до Єгипту. Після цього вступив до Київської сільськогосподарської академії, яку закінчив у 1977 році.

Протягом 1977—1981 років був головним агрономом у колгоспі ім. Калініна с. Піщатинців, а пізніше — у колгоспі ім. Котовського с. Підгайців. Одночасно працював над дисертацією, яку захистив у 1983 році. Згодом займав посаду завідувача сільськогосподарського відділу в Шумському районному комітеті Компартії України. У 1988—2002 роках — керівник сільськогосподарського підприємства «Надія», яке пізніше стало приватним агропромисловим підприємством.

З 2002 року й до сьогодні працює в Кременецькому обласному гуманітарно-педагогічному інституті ім. Т. Шевченка. Доцент кафедри біології. Автор багатьох наукових робіт.

Депутат чотирьох скликань Шумської районної ради.

Література

73. Солоненко, В. К. Біологічне землеробство. Біотехнологія. Екологія [Текст] : монографія / В. К. Солоненко. — Кременець : ВЦ КОГП ім. Т. Шевченка, 2012. — 64 с.

Сергій Григорович Штогун — правник, викладач

Народився 30 листопада 1956 року в с. Підгайцях. Після закінчення школи вступив до Чернівецького юридичного технікуму, де здобув середню юридичну освіту. Далі пішов служити до армії, потрапив у танковий полк імені Ленінського Комсомолу в Білорусі. Тоді цей військовий підрозділ був зразковим, його назва тривалий час не сходила зі шпальт радянської преси. Потім повернувся в рідне село й став юрисконсультом Шумської райсільгосптехніки. Після

чотирьох невдалих спроб вступу на юридичний факультет Львівського університету, блискуче здав іспити в Київському державному університеті. Після його закінчення одержав направлення на роботу головою суду в м. Шумськ.

Згодом навчався в Національній юридичній академії України в м. Харкові. Працював старшим інспектором відділу соціального забезпечення Червоноармійського райвиконкому Рівненської області, в органах Міністерства внутрішніх справ, заступником завідувача відділу соціального забезпечення Шумського райвиконкому, у суді м. Збаража. Очоловав Острозький районний суд Рівненської області.

Займається науковою роботою. Свої перші дослідження здійснив ще студентом. Тоді їх друкували в загальносоюзних журналах. Після закінчення університету захистив дисертацію й отримав ступінь кандидата юридичних наук.

Уже декілька років С. Штогун доцент кафедри правосуддя та кримінально-правових дисциплін Національного університету «Острозька академія». За цей час підготував понад 70 наукових публікацій та видав декілька книжок. Крім того, став членом науково-консультативної ради Вищого адміністративного суду. Був головою Київського окружного адміністративного суду. У 2007 році йому присвоєно звання «Заслужений юрист України».

Зважаючи на багатий досвід наукової роботи, Сергія Григоровича неодноразово запрошували читати лекції не лише в Академію суддів України, а й на різні міжнародні юридичні конференції, у тому числі й для колег зі Сполучених Штатів Америки.

Література

74. Ісаєв, В. Суддя — будівельник [Текст] : [про С. Штогуна] / В. Ісаєв // Рівне вечірнє. — 2007. — 13 груд.

75. Ханас, В. Штогун Сергій Григорович [Текст] / В. Ханас // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2009. — Т. 4 (додатковий) : А — Я. — С. 728.

Піщатинці

Мій рідний край

*Якщо мене іноді сум огортає,
Я згадую любов оселю свою —
Оту, де родивсь, де минуло дитинство
В Піщатинцях рідних, у шумськiм краю.
Багата хлібами земля моя щедра.
Духмяна, пахуча, неначе в раю.
Пташками опівана, любов'ю насичена —
Тобою втішаюсь, тебе я люблю.
Лісочок і річка аж душу зігріють,
Коли їх згадаю, бува, в чужині.
Мов чую прохання: «Прийди до нас, синку...»,
Легше від цього на серці мені.*

Тимофій Процюк, с. Довжанка
Тернопільського району

*1442 р., січня 12. Вільно. — Привілей короля Казимира Дениску
Мукосійовичу на м. Збараж (пожиттєво) та села Збараської волості
(довічно) «за верную службу», виданий за згодою Панів-Ради*

М(и)л(о)стью Божью, мы, великий княз Казимер, королевичь, литовский, жомоитський, руский и иных, узревъши есмо верную службу слуги нашего пана Дениска Мукосеевича и погадавъши есмо с кн(я)зми, с рицеры, с паны, со всею нашою Радою, дали есмо ему Збараж до живота, а тые села — Исернь а Вандругу, а Лаховъцы, а Дъжемелинцы, а Пищацынцы, а Матфеевъцы, а Есковъцы, а Обычь, а Вербую, а Ходаковъцы, а Серин на Случи, а Ястреблее в Городку, — со всимъ с тымъ, што к Збаражу и што к тымъ селомъ издавна слушаеть, з нивами и з сеножатыми, и с пасеками, и з ставы, и з ставищи, и з реками, и з бобровыми ловищи, и з дубровами, и з бортьными землями. А дали есмо ему тые села вечно и непорушно, и его жоне, и ихъ детемъ, а не будетъ детей, ино ближнимъ его. А тые села воленъ продати, замените, заставити и по д(у)ши дати. А Збаражъ по его животе коли быхъмо хотели отъняти у его жоны або его дети, или у ближньихъ его, мы маемъ дати триста гривень. А на то светъки, кн(я)жата, рицери, панове и вся Рада наша. А на потверженъе того и печать нашу казали есмо привесити к сему нашему листу.

П(и)сан у Вилни, м(е)с(е)ца ген(варя) 12 дек, индикта 5.

(Lietuvos Metrika. — Vilnius, 1998. —
Knyga Nr. 25 : (1387—1546). Užrašymų
knyga 25. — S. 283—284).

Село розташоване на півдні району. Центр сільської ради. Населення — 575 осіб.

Сліди перших людських поселень на території Піщатинців можна датувати періодом неоліту, про що свідчать знайдені крем'яні знаряддя праці: сокири, рубила, ножі, скребки. Існують перекази, що містять інформацію про напади татарів у XIII ст. Відомості про село є в описі Кременецького замку.

Щодо походження назви, то побутує кілька версій. За однією з них, на місці цегельні стояв колись замок, у якому жив граф — володар цих земель. Цей палац іменували Піщаним, від чого й пішла назва села. За іншою версією, назва походить від назви річки Піщань, що тут протікала. Перекази ж свідчать, що назва села виникла внаслідок скупчення на його території великої кількості піщаних кар'єрів.

Від часу утворення в 1569 році Речі Посполитої й до 1913 року Піщатинці належали роду графів Ледуховських. Формами протесту проти кріпосницького гніту були втечі селян, а одного разу вони навіть спалили тік у полі, яке тепер називається урочище Спалений тік.

У 1913 році граф Войцех Ледуховський програв у карти половину свого майна, що було в Піщатинцях, шляхтичеві Калінському.

Ще в 20-х роках XX ст. хати в селі були зосереджені у двох вулицях. Посередині однієї з них стояли корчма та церква. Згодом з'явилися інші вулиці.

Тривалий час територія належала Польщі, відповідно, кращі земельні угіддя знаходилися в руках польських колонізаторів. Так один із них, Соболевський, мав 100 га.

Після війни в Піщатинцях було створено колгосп. Із здобуттям Україною незалежності він розпався й утворилося кілька фермерських господарств, з'явилися одноосібники, які самостійно обробляють свої земельні паї.

У селі є церква Пресвятої Богородиці, побудована в 1938 році, пам'ятник героям Великої Вітчизняної війни.

У 2001 році було перенесено школу із старого панського приміщення у відремонтовану будівлю дитячого садка, що знаходиться в центрі Піщатинців.

Література

76. Піщатинці [Текст] // Шумщина від А до Я / упоряд. С. Синюк. — Т., 2006. — С. 70.
77. Цинкаловський, О. Піщатинці [Текст] / О. Цинкаловський // Цинкаловський, О. Стара Волинь і Волинське Полісся : (краєзнавчий словник — від найдавніших часів до 1914 року) / О. Цинкаловський. — Вінніпег, 1986. — Т. 2. — С. 238—239.

78. Гаврилук, В. Піщатинські візерунки [Текст] / В. Гаврилук // Новини Шумщини. — 2007. — 9 черв. — С. 4 : фотогр.
79. Левчук, Т. Екстрасенс із Піщатинців [Текст] / Т. Левчук // Новини Шумщини. — 1991. — 1 січ.
80. Наші села [Текст] : [загальні відомості про Гриньківці, Піщатинці, Кудлаївку, Підгайці, Темногайці, Великі та Малі Загайці, Тури, Шумбар] / [подав В. Святенюк] // Новини Шумщини. — 2000. — 22 січ. — С. 2. — (Де живемо).
81. Парашинець, М. Що болить піщатинські родини? [Текст] / М. Парашинець // Новини Шумщини. — 2005. — 12 листоп. — С. [1]. — (Зустрічі з владою).

82. Гуцал, П. Піщатинці [Текст] / П. Гуцал, П. Особенко // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2008. — Т. 3 : П — Я. — С. 92.

Інтернет-ресурси

83. Історія села [Електронний ресурс] / сайт села Піщатинці. — Електрон. текст. дані. — сор. 2011—2013. — Режим доступу: http://pischatyncki.at.ua/index/istorija_sela/0-5, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.
84. Піщатинці [Електронний ресурс] / Вікіпедія : вільна енциклопедія. — Електрон. текст. дані. — сор. 2001—2013. — Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Піщатинці>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр., рос.

Любов Григорівна Завіщана — педагог, поетеса

Народилася 17 вересня 1954 року в с. Піщатинцях. Закінчила місцеву восьмирічну школу, Дубнівське педагогічне училище, Рівненський педагогічний інститут української мови та літератури ім. Д. З. Мануїльського. Трудову діяльність розпочала із сільської вчительки. Зараз — завідувачка відділу роботи з обдарованими дітьми Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів.

Нагороджена грамотами Київської облдержадміністрації, управління освіти Київської облдержадміністрації. Відмінник освіти України. Володарка нагрудного знака Василя Сухомлинського.

Любов Григорівна — дипломант міжрайонного фестивалю самодіяльної пісні «Малишкові стежки» (2007, 2008), Київського обласного етапу Всеукраїнського просвітницько-патріотичного конкурсу «Голодомор 1932—1933 років. Пам'ять народу» (2009), лауреат (II премія) обласного літературного конкурсу серед освітян Київщини в номінації «Власна поезія».

Поет Дмитро Білоус сказав, що «творчість Любові Завіщаної — скарбниця людської мудрості, ...ліки для зболеної душі...».

Уже впродовж трьох років умілий педагог згуртовує талановиту молодь Київщини на засіданнях обласної літературної студії «Паростки». Сама є активною студійкою літературного об'єднання «Радосинь», що функціонує при Національній спілці письменників України. Частий гість радіопередачі «Суботня гостина».

Л. Завіщана — авторка трьох поетичних збірок: «Дивувались вікна», «Розвиднився день», «Зорі в листі». Її вірші можна почути по радіо, прочитати в газетах, фахових журналах.

Любов Григорівна є членом редакційної колегії збірників «Вісник Київського обласного територіального відділення Малої академії наук України», «Наукові обрії», книги «Голодомор 1932—1933 років. Забуттю не підлягає», упорядником цілого ряду видань.

Література

85. Завіщана, Л. Дивувались вікна [Текст] : збірка поезій / Л. Завіщана. — Біла Церква : Буква, 1996. — 30 с.

86. Завіщана, Л. Зорі в листі [Текст] : поезії / Л. Завіщана. — Біла Церква : КОПОПК, 2004. — 91 с.

87. Завіщана, Л. Розвиднився день [Текст] : збірка поезії / Л. Завіщана. — К. : За друга, 2001. — 78 с.

88. Завіщана, Л. Добрий ранок [Текст] : [вірш] / Л. Завіщана // Ленінська правда. — 1979. — 1 трав.

89. Завіщана, Л. Маки на Сапун-горі [Текст] : [вірш] / Л. Завіщана // Новини Шумщини. — 1980. — 7 черв.

90. Голодомор 1932—1933 років. Забуттю не підлягає [Текст] : книга-реквієм : свідчення очевидців, розповіді, спогади, авт. думки, записані юними дослідниками і освітянами Київщини / Голов. упр. освіти і науки Київ. облдержадмін., Київ. обл. ін-т післядипломної освіти пед. кадрів ; редкол.: Є. М. Бачинська [та ін.] ; вступ. слово Л. Г. Завіщаної. — Біла Церква : КОПОПК, 2008. — 176 с.

91. Дзвінкоросся [Текст] : Творчий дивосвіт юних обдарувань Київщини / Упр. освіти і науки Київ. облдержадмін., Київ. обл. ін-т післядипломної освіти пед. кадрів ; упоряд. Л. Г. Завіщана ; за заг. ред. Н. І. Клокар. — Біла Церква : КОПОПК, 2006. — 108 с. : іл.

92. Квіти землі [Текст] : проза, поезія, журналістика / ред.-упоряд. Л. Г. Завіщана. — Біла Церква : КОПОПК, 2003. — 92 с.

93. Літературні проліски [Текст] / вступ. слово Л. Завіщаної. — Яготин, 2008. — 48 с.

94. Наукові обрії [Текст] : тези науково-дослідницьких робіт учнів — членів Київ. обл. терит. від-ня Малої академії наук України : зб. наук. робіт / упоряд. О. В. Заболотний ; за заг. ред. Н. І. Клокар ; вступ. слово Л. Г. Завіщаної. — Біла Церква : КОПОПК, 2006. — 150 с.

95. Поклик зорі [Текст] : Творчий дивосвіт юних обдарувань Київщини : [збірник] / упоряд. Л. Г. Завіщана ; за заг. ред. Н. І. Клокар. — Біла Церква : КОПОПК, 2007. — 128 с.

96. Провесінь [Текст] : альманах літературної творчості освітян та школярів області : (вірші, оповідання, етюди, нариси) / упоряд. Л. Г. Завіщана ; за заг. ред. Н. І. Клокар. — Біла Церква : КОПОПК, 2009. — 140 с.

97. Завіщана, Л. Плекаймо слово наше рідне [Текст] : [про діяльність обл. літ. студії «Паросток», що функціонує на Київщині] / Л. Завіщана // Освіта України. — 2005. — 20 груд.

98. Завіщана, Л. «Тим більше світла до людей долине» [Текст] : [інтерв'ю з учительською-поетесою Л. Завіщаною] / розмову вела Н. Романюк // Жінка. — 1994. — № 10. — С. 4—5. — (Гість номера).

99. Лірика Любові Завіщаної [Текст] // Червона зірка. — 1973. — 20 січ.

100. Нова збірка поезій «Розвиднився день» Любові Завіщаної [Текст] // Наше місто. — 2001. — Груд.

101. Тараненко, Л. Квіти землі квітнуть в душах людських [Текст] : [про життя й творчість Л. Завіщаної] / Л. Тараненко // Київська правда. — 2002. — 8 берез.

102. Ясенко, Г. Паростки великої любові до Слова ніжно підтримали [Текст] : [про обл. літ. студію «Паросток», що функціонує на Київщині, та її організатора Л. Завіщану] / Г. Ясенко // Замкова гора. — 2001. — 9 листоп.

Інтернет-ресурси

103. Завіщана, Л. Зорі в листі [Електронний ресурс] : поезії / Л. Завіщана ; каб. літ. краєзнавства Володарської ЗОШ І—ІІІ ступенів № 2. — Електрон. текст. дані. — сор. 2013, Мірошник І. О. — Режим доступу: <http://mirvol.at.ua/publ/15-1-0-124>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

104. Заболотний, О. В її душі цвіте весна [Електронний ресурс] : слово про поета / О. Заболотний ; каб. літ. краєзнавства Володарської ЗОШ І—ІІІ ступенів № 2. — Електрон. текст. дані. — сор. 2013, Мірошник І. О. — Режим доступу: <http://mirvol.at.ua/publ/17-1-0-125>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

105. Клокар, Н. Залюбленість у життя [Електронний ресурс] : слово про поета / Н. Клокар ; каб. літ. краєзнавства Володарської ЗОШ І—ІІІ ступенів № 2. — Електрон. текст. дані. — сор. 2013, Мірошник І. О. — Режим доступу: <http://mirvol.at.ua/publ/17-1-0-125>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

106. Любов Григорівна Завіщана [Електронний ресурс] : [у Київ. обл. ліцей-інтернаті фіз. культури і спорту відбулася зустріч із поетесою Л. Завіщаною] / Київ. обл. ліцей-інтернат фіз. культури і спорту. — Електрон. текст. і граф. дані. — сор. 2007, КОЛІФКС. — Режим доступу: <http://www.kolifks.kiev.ua/ua/page3192/page3332>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

**Богдан Каленикович Климчук — композитор, педагог,
музично-громадський діяч, колекціонер, меценат**

Народився 10 липня 1945 року в с. Пішатинцях у сім'ї священика, отця Каленика (1909—1945), протоєрея, магістра теології Варшавського університету (науковий керівник — професор Іван Огієнко).

Протягом 1972—1977 років навчався на композиторському відділі Львівської консерваторії ім. М. Лисенка (нині — національна музична академія ім. М. Лисенка), студював композицію в професорів Романа Сімовича, Андрія Нікодемівича,

Дезидерія Задора, Лешека Мазепа. Учителював у Кременецькій і Шумській музичних школах.

Від 1977 року працює в Тернопільському музичному училищі, де створив клас композиції й викладав поліфонію, інструментування, зарубіжну музичну літературу. Як педагог, має особливий дар розкривати в кожному юному композиторові його неповторне творче «я», утверджуючи його самобутність, тому кожен із вихованців Богдана Калениковича вирізняється оригінальністю власного стилю.

Б. Климчук — голова оргкомітетів I з'їзду Національної ліги українських композиторів (20—22 грудня 1996 р., м. Тернопіль) та Міжнародної музичної асоціації викладачів композиції (1998), член журі (1994, 1996, 1998, 2000) та офіційний представник в Україні Міжнародного конкурсу молодих композиторів «Надія» (м. Гродно, Республіка Білорусь), заступник голови Національної ліги українських композиторів, голова її крайової організації, дипломант Міжнародного конкурсу композиторів (1996), делегат VII з'їзду Партії національно-економічного розвитку України (2005), голова її Тернопільської міської організації (2005), заступник голови Жешівської організації об'єднання українців у Польщі (2004).

Богдан Каленикович організатор численних виступів відомих музикантів і музичних колективів, які підняли рівень культурно-музичного життя в Тернополі, зокрема концерту до сторіччя від дня народження відомої діячки українського хорового мистецтва Анни Герасимович-Когут (1899—1989), прем'єр «Реквієму» Вольфганга Амадея Моцарта, ораторії «Месія» Георга Фрідріха Генделя, меси «Es-

dur» Станіслава Монюшка за участю заслуженої хорової капели України «Трембіга», авторського концерту композитора Мирослава Скорика, концертів віолончелістки Дороти Імеловської, піаністки Маріоли Ценявої (Польща), студентів та аспірантів Національної музичної академії України ім. П. Чайковського класу професора Володимира Безфамільнова, лауреатів міжнародних конкурсів акордеоністів Дана Дермота (Ірландія), Саші Перича (Сербія), Лариси Падій та Миколи Кістенюва (Україна), віолончеліста Луїса Гомеса (Португалія), тенора Освальдо Рубена Пероні (Аргентина), сопрано Наталії Безкоровайної та Оксани Шолох (Україна), циклів лекцій-концертів, присвячених творчості сучасних естонських і білоруських композиторів.

Богдан Климчук — засновник музичного видавництва, Українського струнного квартету, «Тернопільських камерних вечорів», щомісячної музичної програми «Година прекрасного», де виступає як лектор-музикознавець. Він — автор статей, музичних розвідок, телерадіопередач, популяризатор музично-мистецької інформації в Україні та за її межами. Активно представляє талановиту українську молодь на батьківщині та за кордоном, зокрема організував авторський концерт композитора та піаніста Сергія Хоміцького в Паризькій консерваторії ім. С. Рахманінова (1996, Франція), виступи бандуриста та юного композитора Дмитра Губ'яка на Міжнародному фестивалі в Бухаресті (1997, Румунія), мішаного хору «Мелос» з м. Волочиська (1996—1997), чоловічого вокального квартету «Акорд», лауреата восьми міжнародних конкурсів акордеоністів Володимира Олійника та молодіжного камерного хору ім. Юліуша Словацького з м. Кременця (2001—2008, Польща). 28 січня 2005 року в ратуші м. Жешува останній відкрив заходи, присвячені Року України в Польщі, які благословив присутній на концерті митрополит Перемисько-Варшавський, Глава Греко-католицької церкви в Польщі Іван Мартиняк.

У доробку композитора камерно-інструментальні, вокально-хорові, симфонічні, фортепіанні твори, музика до театральних вистав. У кожному з них відчуваються особлива відповідальність автора та ригористичний відбір музичних засобів.

Марія Братасюк, професор, доктор філософських наук, культуролог, уродженка с. Кордишева Шумського району

Література

107. Климчук, Б. Дві «Кременецькі» п'єси для фортепіано [Ноти] = Dwa «Krzemieńskie» utwory na fortepian : Бона (Пасакалія) ; Іква

- (Рондо) / Б. Климчук. — Т.: НЛУК, 2002. — 13, [2] с.: фотогр. — (Пам'яті Юліуша Словацького). — Текст парал. укр., пол.
108. Климчук, Б. Десять дитячих п'єс для фортепіано [Ноти] / Б. Климчук. — Т.: Лілея, 1996. — 11 с.: портр.
109. Климчук, Б. Квартет № 1 [Ноти]: для двох скрипок, альта і віолончелі / Б. Климчук; [передм. М. Братасюк]. — Партитура і голоси. — Т.: НЛУК, 2000. — 47 с.: портр.

110. Климчук, Б. Від Збруча до Віру [Текст] / Б. Климчук // Культура і життя. — 1985. — 29 верес.

111. Климчук, Б. Музика для всіх [Текст]: [інтерв'ю з учасником VIII з'їзду композиторів України Б. Климчуком] / розмову вів Б. Мельничук // Вільне життя. — 1984. — 13 трав. — С. 4. — (Наші інтерв'ю).
112. Климчук, Б. Пісня — як мрія крилата [Текст]: [розмова з терноп. комп. Б. Климчуком] / вів С. Слюзар // Ровесник. — 1982. — 4 верес. — С. 3: фотогр. — (Суботні зустрічі).
113. Климчук, Б. 600 експонатів подарував музеям «годинникар» прекрасного [Текст]: [розмова з головою Терноп. крайової орг. Нац. ліги укр. композиторів Б. Климчуком] / розмовляв А. Вацк // Тернопільська газета. — 2002. — 7—13 серп. — С. 10: фотогр.

114. Гаврильцьо, І. Bravo, маестро Климчук! [Текст]: [дипломантом Міжнар. конкурсу композиторів став тернополянин Б. Климчук за диптих для мішаного хору а капела «Лелеча» на вірші І. Низового] / І. Гаврильцьо // Тернопіль вечірній. — 1997. — 14 черв.
115. Добровольський, М. Пам'ять і квіти [Текст]: Вперше у Тернополі прозвучав струнний квартет молодого композитора Б. Климчука / М. Добровольський // Вільне життя. — 1983. — 25 груд. — С. 4: фотогр.
116. Попович, Ж. Талант плекати таланти [Текст]: [творч. портрет укр. композитора, голови обл. орг. Нац. ліги укр. композиторів] / Ж. Попович // Тернопіль вечірній. — 2000. — 28 черв.
117. Тарасенко, В. Презентація з переходом в овації [Текст]: Відбулася репрезентація нотного видання Б. Климчука «Десять дитячих п'єс для фортепіано» / В. Тарасенко // Тернопіль вечірній. — 1996. — 20 лип.

118. Чернихівський, Г. Із серця глибин [Текст] / Г. Чернихівський // Прапор перемоги. — 1983. — 17 берез.
119. Чернихівський, Г. Пісня повинна жити вічно [Текст] / Г. Чернихівський // Ленінська правда. — 1983. — 23 квіт.

120. Підсумки конкурсу [Текст]: [серед лауреатів Всеукр. конкурсу на кращі вокально-хорові твори — Б. Климчук та І. Низовий за диптих «Лелеча» для мішаного хору а капела] // Культура і життя. — 1997. — 4 черв.

121. Чи завітає «Маленький принц» до Тернополя? [Текст]: [про участь групи молодих талантів, очолюваної Б. Климчуком, у Міжнар. фестивалі, що відбувся в Бухаресті] // Тернопіль вечірній. — 1997. — 7 черв.

122. Весна, Х. Климчук Богдан Каленикович [Текст] / Х. Весна, Г. Чернихівський // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2005. — Т. 2: К — О. — С. 88—89: фотогр.
123. Климчук Богдан Каленикович [Текст] // Шумщина від А до Я / упоряд. С. Синюк. — Т., 2006. — С. 39.

124. Климчук Богдан Каленикович [Текст] // Музична Тернопільщина: бібліогр. покажч. / уклад. В. Я. Миськів. — Т., 2008. — С. 85—88: фотогр.

Іван Андронович Нагачевський — педагог

Народився 9 жовтня 1948 року в с. Піщатинцях. У 1967 році вступив на фізико-математичний факультет Кременецького педагогічного інституту (нині — Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка), який закінчив у 1971 році. Протягом 1971—1975 років працював учителем математики середньої школи с. Кобиловолків Тербовлянського району.

Від травня 1975 року до сьогоднішнього дня — начальник навчально-методичного відділу Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка.

Іван Андронович — ідеальний керівник, педагог, любить свою справу, віддає частину душі студентам. Він творчо підходить до процесу викладання, дає стимул до навчання, упроваджуючи індивідуальну освітню програму, привертає увагу слухача, не дає нудьгувати: наводить багато прикладів із життя, фактів, висловлюється доступною мовою. Це викладач, який відходить від стандартної системи навчання, застосовує у своїй роботі нововведення. Він уміє донести інформацію до студента, майстерно володіє словом, вкладає частинку себе в процес навчання.

У 1987 році нагороджений значком «Відмінник народної освіти УРСР».

Література

125. Котенко, Г. Нагачевський Іван Андронович [Текст] / Г. Котенко // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2009. — Т. 4 (додатковий) : А — Я. — С. 408.

Інтернет-ресурси

126. Ми гордимся [Електронний ресурс]: Нагачевський Іван Андронович / сайт села Піщатинці. — Електрон. текст. і граф. дані. — сор. 2013. — Режим доступу: <http://pischatynci.at.ua/index/mi-gordimosja/0-8>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Ходаки

1442 р., січня 12. Вільно. — Привілей короля Казимира Дениску Мукосійовичу на м. Збараж (пожиттєво) та села Збараської волості (довічно) «за верную службу», виданий за згодою Панів-Ради

М(и)л(о)стью Божью, мы, великий князь Казимер, королевичь, литовский, жомоитський, руский и иныхъ, узревъши есмо верную службу слуги нашего пана Дениска Мукосеевича и погадавъши есмо с кн(я)зми, с рицеры, с паны, со всею нашою Радою, дали есмо ему Збараж до живота, а тые села — Исернь а Вандругу, а Лаховъцы, а Дъжемелинцы, а Пищацынцы, а Матфеевъцы, а Есковъцы, а Обычь, а Вербую, а Ходаковъцы, а Серин на Случи, а Ястреблее в Городку, — со всимъ с тымъ, што к Збаражу и што к тымъ селомъ издавна слушаеть, з нивами и з сеножатыми, и с пасеками, и з ставы, и з ставищи, и з реками, и з бобровыми ловищи, и з дубровами, и з бортьными землями. А дали есмо ему тые села вечно и непорушно, и его жоне, и ихъ детемъ, а не будетъ детей, ино ближнимъ его. А тые села волень продати, замените,

заставити и по д(у)ши дати. А Збаражъ по его животе коли быхъмо хотели отъняти у его жоны або его детеи, или у ближнихъ его, мы маемъ дати триста гривень. А на то светъки, кн(я)жата, рицери, панове и вся Рада наша. А на потверженъе того и печать нашу казали есмо привесити к сему нашему листу.

П(и)сан у Вилни, м(е)с(е)ца ген(варя) 12 дек, индикта 5.

(Lietuvos Metrika. — Vilnius, 1998. — Knyga Nr. 25 : (1387—1546). Užrašymų knyga 25. — S. 283—284).

Село розташоване на р. Вілії. Підпорядковане Суразькій сільській раді. Населення — 415 осіб.

Діяла «Просвіта» та інші товариства.

На даний час функціонують загальноосвітня школа I ступеня, клуб, бібліотека, фельдшерсько-акушерський пункт.

У краєзнавчому словнику «Стара Волинь і Волинське Полісся» О. Цинкаловського вказано, що перша писемна згадка про село датується 1570 роком, «коли воно належало до кн. Масальського, який платить від Ходакова й інших сіл від 6 боярів путних, 74 дим., 2 город., 28 город., 9 млинськ. коліс, 2 коршми і 2 горілчаних котлів, а в 1593 р. кн. Федір Масальський платив від 10 дим., 2 город., 3 вальних коліс. Пізніше село Х. переходить до Ходкевичів, коли то Анна Ходкевичева подарувала село Х. єзуїтам». Проте в Литовській грамоті, уривок з якої подано на початку, Ходаки згадуються ще в 1442 році.

За дослідженням Володимира Собчука, володарем села, крім вищезгаданих, у середині 70-х років XV ст. був Олехно Болбас, який отримав його внаслідок поділу батьківської спадщини.

У 1924—1939 роках Ходаки перебували під польською владою. А під час Великої Вітчизняної війни саме через це село проходив партизанський загін під керівництвом С. Ковпака.

Література

127. Собчук, В. З історії землеволодінь шляхетських родів із княжими титулами у Південній Волині XV — першої половини XVII століть [Текст] / В. Собчук // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. — Л., 2000. — Т. 240: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. — С. 351.

128. Ходаки [Текст] // Шумщина від А до Я / упоряд. С. Синюк. — Т., 2006. — С. 94.

129. Цинкаловський, О. Ходаки або Ходаків [Текст] / О. Цинкаловський // Цинкаловський, О. Стара Волинь і Волинське Полісся: (красназничий словник — від найдавніших часів до 1944 року) / О. Цинкаловський. — Вінніпег, 1986. — Т. 2. — С. 494.

130. Бесараб, М. Ходаки [Текст] / М. Бесараб, Н. Новосядла // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2008. — Т. 3 : П — Я. — С. 553.

Знані люди

Казимир Броніславович Сікорський — художник, скульптор, сценограф

Народився 26 вересня 1935 року в с. Ходаках. У спадок від батька, Броніслава Антоновича, йому передався польський родовід. Мати, Ганна Володимирівна, була україркою. Родина відкинула її за те, що вийшла заміж за поляка та ще й прийняла католицизм.

Необхідність виразити своє бачення світу засобами мистецтва в Казимира ще з дитинства. У школі всі його зошити були розмальовані, особливо — з математики. Закінчивши десятирічку, пішов на військову службу, яку проходив у зразковій автошколі. Потім навчався в Хмельницькому танковому училищі.

У 28-річному віці вступив до Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва (нині — національна академія мистецтв). Після його закінчення три роки працював художником-проектантом Київського рекламно-виробничого комбінату. Роботи було багато й до душі, тож він мав усі шанси стати киянином. Але знову — випробування долі. Казимир Броніславович був змушений покинути велике місто, цікаву роботу й переїхати до Шумська, щоб бути ближче до дому, матері, сестер. А коли Ганни Володимирівни не стало, сам створив із каменю пам'ятник на її могилі.

Після цього в житті й творчості К. Сікорського розпочався тернопільський період. Тут за майже чотири десятиліття (з них 34 роки — незмінний головний художник Тернопільського академічного обласного українського драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка) він створив свої найкращі роботи, надбав серйозного доробку у трьох сферах — сценографії, скульптурі та живописі. Мав багато терня на шляху й зовсім небагато лаврів. Першу персональну виставку в Тернополі вдалося

провести аж... на 70-річчя, а до Спільки художників його, художника від Бога, заслуженого діяча мистецтв, так і не взяли — не мав достатньої кількості виставок.

Казимир Броніславович художньо оформив близько 80 вистав. Ще одне його захоплення — скульптура, у яку був безмірно закоханий. Результатом цього стали кілька відомих у краї пам'ятників і галерея станкової скульптури. А свої погляди на теми моралі, історії й сьогодення передавав у живописі.

Лауреат обласної літературно-мистецької премії ім. М. Бойчука (1992). У 1997 році отримав почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України».

16 квітня 2012 року на 77 році життя перестало битися серце патріота України та рідного краю, справжнього Митця.

Література

130. Казимир Сікорський: сценограф, скульптор, живописець [Текст] / [упоряд. Г. Садовська]. — Т. : Збруч, 2010. — 159 с. : іл.

131. Сікорський, К. Загубила осінь пензель... [Текст] : [інтерв'ю з голов. художником Терноп. укр. драм. театру ім. Т. Г. Шевченка К. Сікорським] / розмову вів М. Добровольський // Вільне життя. — 1995. — 26 верес. — С. 3 : фотогр. — (Інтерв'ю «ВЖ»).

132. Сікорський, К. І збудуться пророцтва Кобзаря [Текст] : [розмова з автором пам'ятника Т. Шевченкові в м. Шумську К. Сікорським] / вела Т. Левчук // Новини Шумщини. — 1999. — 9 жовт. — С. 2 : фотогр. — (Визначні події).

133. Сікорський, К. «У театрі головне — театр!» [Текст] : [інтерв'ю з голов. художником Терноп. академ. драм. театру ім. Т. Г. Шевченка К. Сікорським] / розмовляв М. Форгель // Просценіум: театрознавчий журнал. — 2005. — № 1/2.

134. Виставка робіт Казимира Сікорського [Текст] // Новини Шумщини. — 2007. — 14 квіт. — С. 1.

135. Киричук, Г. Митець, яким пишаються земляки [Текст] / Г. Киричук // Новини Шумщини. — 2005. — 31 груд. — С. 2 : фотогр.

136. Пиндюра, О. Дар митця — картини і скульптури [Текст] / О. Пиндюра // Новини Шумщини. — 2007. — 10 берез. — С. 2. — (Штрихи до портрета земляка).

137. Щасливі музи Казимира Сікорського: штрихи до портрета [Текст]: [роздумами про митця діляться його друзі та колеги] // Літературний Тернопіль. — 2009. — № 1. — С. 66—75 : іл.

138. Дуда, І. Сікорський Казимир Броніславович [Текст] / І. Дуда, Б. Мельничук // Тернопільський енциклопедичний словник. — Т., 2008. — Т. 3 : П — Я. — С. 262 : фотогр.

Інтернет-ресурси

139. Казимир Сікорський: життя, віддане мистецтву [Електронний ресурс] / У світі прекрасного : блог сектору мистецтв Терноп. обл. б-ки для молоді. — Електрон. текст. і граф. дані. — Терноп. обл. б-ка для молоді. — Режим доступу: <http://ylibedu.blogspot.com/2012/05/blog-post.html>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

140. Книга життя Казимира Сікорського [Електронний ресурс] / Бібліотечний блог для молоді Тернопілля. — Електрон. текст. і граф. дані. — Терноп. обл. б-ка для молоді. — Режим доступу: http://youthtyl.blogspot.com/2012/05/blog-post_14.html, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

141. Сікорський Казимир Броніславович [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Шумськ. райдержадмін. Терноп. обл. — Електрон. текст. і граф. дані. — сор. 2008. — Режим доступу: <http://www.shumsk.org.ua/mutci/sik/sik.html>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

142. Сікорський Казимир [Електронний ресурс]: Дар митця — картини і скульптури / Тернопільщина : регіон. інформ. портал. — Електрон. текст. і граф. дані. — сор. 2009, Терноп. обл. універс. наук. б-ка. — Режим доступу: http://www.irp.te.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1387:2010-05-21-14-58-06&catid=88:2009-10-30-18-22-04, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

143. Удіна, Т. Казимир Сікорський [Електронний ресурс] / Т. Удіна, В. Собоуцька ; Терноп. обл. б-ка для молоді. — Електрон. текст. і граф. дані. — Терноп. обл. б-ка для молоді. — Режим доступу: http://www.yl.edu.te.ua/index.aspx?res_xml=Online\Gallery\15\gal15.xml&num=3&res_xsl=Online\Gallery\gal.xml, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Іменний покажчик

Бай І. 6
Баран В. 50
Бастюк Б. 35
Бачинська Є. М. 90
Белень В. 40
Береговий К. 16
Бережанський К. 10
Бесараб М. 53, 64, 72, 130
Борщевич В. 41
Братасюк М. 109
Вавринюк Г. (4)
Вацик А. 113
Весна Х. 122
Володимир, архієпископ (див. Дідович В.)
Гаврильцьо І. 114
Гаврилюк В. 78
Гачкевич М. (19), 20, (34)
Голодюк О. (28), 29, 30
Гошко Ю. Г. 15
Гуцал П. 54, 72, 82
Дацко О. 42
Дідович В. (Володимир) (25—27)
Добровольський М. 115, 131
Дрозд С. 18
Дуда І. 138
Єзерський С. 55, (56—58)
Заблоцька Г. 51
Заболотний О. В. 94, 104
Завіщана Л. 85—98, (99—102), 103, (104—106)
Ісаєв В. 74
Капустинська Т. 24
Киричук Г. 135
Климчук Б. 107—113, (114—124)
Клим'юк С. 68
Клокар Н. І. 91, 94—96, 105
Кобернюк В. 53
Колесник І. 12
Коломієць О. 13
Корнійчук А. 14, 15
Котенко Г. 125
Лавренюк М. 19, 31—34, (35—39)
Левчук Т. 79, 132
Майборода Ю. 20
Максимчук Ф. 21, 63
Мельничук Б. 41, 111, 138
Миськів В. Я. 124
Мірошник І. О. 103—105
Нагачевський І. (125, 126)
Нагиналюк Д. 52
Назарук В. 37
Низовий І. (114, 120)
Новосядла Н. 130
Олексієнко Н. (40)
Осадовський В. (41)
Особенко П. 82
Остап'юк М. 18, 22
Парацинець М. 81
Петраш Б. 64
Пиндюра О. 23, 56, 57, 70, 71, 136
Пирогі, сім'я (70)
Попович Ж. 116
Прончук М. 59—62, (63—65)
Пчелінцев М. 18
Ребрина В. (42, 43)
Романюк Н. 98
Садовська Г. 130
Святенюк В. 69, 80
Синюк С. 1, 2, 8, 31, (36, 39), 46, 66, 76, 123, 128
Сікорський К. (130), 131—133, (134—143)
Сінкевич О. 65
Слюзар С. 112
Собоуцька В. 143

Собчук В. 127
 Солоненко В. К. 73
 Столярчук О. (44)
 Тараненко Л. 101
 Тарасенко В. 117
 Теодорович Н. І. 45
 Удіна Т. 143
 Фарина І. 5, 21, 63
 Форгель М. 133

Хаварівський Б. 7
 Ханас В. 75
 Цинкаловський О. 3, 9, 47, 67, 77,
 129
 Чернихівський Г. 26—28, 118, 119,
 122
 Штогун С. (74, 75)
 Ясенко Г. 102
 Яценюк П. 24

Географічний покажчик

Великі Загайці 69, 80
 Гриньківці 69, 80
 Кудлаївка 69, 80
 Кутянка (Ісерна) 1—7
 Малі Загайці 69, 80
 Матвіївці 8—24, 29
 Обич (Обычь) 45—59
 Підгайці 66—72, 80
 Піщатинці 69, 76—84
 Темногайці 69, 80
 Тури 69, 80
 Ходаки 127—130
 Шумбар 69, 80

Зміст

Від упорядника.....	3
Шановний читачу!	4
Кутянка (Ісерна).....	5
Матвіївці.....	7
Володимир (Володимир Микитович Дідович) — архієпископ Української автокефальної православної церкви.....	11
Ольга Арсенівна Голодюк — учителька, поетеса.....	12
Марія Петрівна Лавренюк — літераторка	14
Надія Степанівна Олексієнко — педагог.....	15
Веніамін Євгенович Осадовський — протоєрей.....	16
Василь Миколайович Ребрина — правник, громадський діяч	17
Олександр Андрійович Столярчук — військовослужбовець	17
Галина Степанівна Шахрай (Філіп'юк) — учителька	19
Обич.....	19
Семен Васильович Єзерський — музикант	23
Марія Володимирівна Прончук — фольклористка, педагог.....	25
Підгайці.....	27
Валентин Кіндратович Солоненко — агроном, викладач.....	28
Сергій Григорович Штогун — правник, викладач	28
Піщатинці.....	30
Мій рідний край.....	30
Любов Григорівна Завіщана — педагог, поетеса.....	33
Богдан Каленикович Климчук — композитор, педагог, музично- громадський діяч, колекціонер, меценат	36
Іван Андронович Нагачевський — педагог	39
Ходаки.....	40
Казимир Броніславович Сікорський — художник, скульптор, сценограф.....	42
Іменний покажчик.....	45
Географічний покажчик	46